

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

සි/ස ජාතික ලුණු සමාගමේ (“සමාගම”) 2024 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරන ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ තොරතුරුද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන් වලින් සමන්විත 2024 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2024 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ ව්‍යවසායන් සඳහා වන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට (SMEs සඳහා SLFRS) අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ අස්ථිත්වයන් සඳහා වන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට (SMEs සඳහා SLFRS) අනුකූලව පිළියෙළ කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීමේදී, සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සමාගම ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සමාගමේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, චේතනාන්විත මඟහැරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම් යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම් අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සමාගමේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේද යන බව;

- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සමාගමේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සමාගම ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායන් සඳහා වන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායන් සඳහා වන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියේ 13.4 ඡේදය ප්‍රකාරව සමාගමේ තොගය, පිරිවැය හෝ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය යන අගයන්ගෙන් වඩා අඩු අගයට මැනිය යුතු වුවද රු.50,428,449 ක් වූ අවසාන තොග ශේෂය අයවැයගත ඒකක පිරිවැයට අගය කර තිබුණි.	2024/25 මූල්‍ය වර්ෂයේදී තොග අගය කිරීමේදී පිරිවැය හෝ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයන්ගෙන් වඩා අඩු අගය සලකා බැලීමට කටයුතු කරන බව.	ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව තොග අගය කළ යුතුය
(ආ) දේපළ පිරිසත හා උපකරණ පිළිබඳ කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායන් සඳහා වන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියේ 17.15 C ඡේදය ප්‍රකාරව ප්‍රත්‍යාගණන ලාභය හෝ අලාභය ගණනය කිරීමේ දී ප්‍රත්‍යාගණිත දිනට එම වත්කම් වල පැවතිය යුතුව තිබූ ධාරණ අගය ගණනය කොට ධාරණ අගය ඉක්මවා යන වටිනාකම ප්‍රත්‍යාගණන ලාභය ලෙස ගිණුම්ගත කළ යුතු වුවත් 2020 වර්ෂයේ දී රජයේ ප්‍රදානයක් ලෙස සමාගම වෙත පවරා දෙන ලද ගිණුම්ගත නොකරන ලද වටිනාකම රු.6,828,395 ක් වූ වත්කම් ප්‍රාග්ධන ප්‍රදාන ලෙස හඳුනා නොගෙන 2023 අගෝස්තු 24 දින රු.4,909,500 කට අගය කර එම ප්‍රත්‍යාගණිත වටිනාකම ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතය හා වත්කම් යටතේ ගිණුම්ගත කර තිබුණි.	මෙම ගැලපීම 2024/25 වර්ෂයේ අවසාන ගිණුම්වල නිවැරදි කරන බව.	වත්කම් අගය ගිණුම්වල හඳුනාගෙන ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව ප්‍රත්‍යාගණන ලාභය හඳුනාගත යුතුය.
(ඇ) කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායන් සඳහා වන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියේ 28.24 ඡේදය ප්‍රකාරව නිර්වචිත ප්‍රතිලාභ සැලසුමේ පිරිවැය හඳුනා ගැනීමේ දී	ඉදිරි මූල්‍ය වර්ෂයේදී මෙම දෝෂය නිවැරදි කරන බව.	ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව ආයුගණක ලාභය/ අලාභය නිවැරදිව හඳුනා

කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වන ආයුගණක ලාභය / අලාභය ආදායම් ප්‍රකාශනයේ හෝ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් යටතේ හඳුනාගත යුතු නමුත් සමාගම විසින් රු. 411,199 ක් වන ආයුගණක අලාභය ආදායම් ප්‍රකාශනයේ වියදමක් ලෙස ද, වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් යටතේ ලාභයක් ලෙසද හඳුනාගෙන තිබීමෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ මුළු විස්තීර්ණ ආදායම රු.411,199 කින් අධිගණනය වී තිබුණි.

ගෙන නිවැරදිව ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) රු.19,302,311 ක් වූ සමාලෝචිත වර්ෂයේ ආරම්භක තොගය රු.16,939,123 ක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දක්වා තිබීමෙන් වර්ෂයේ ලාභය රු.2,363,188 කින් අධිගණනය වී තිබුණි.	මෙම දෝෂය 2024/25 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිවැරදි කරන බව.	ආරම්භක තොග වටිනාකම නිවැරදිව ගණනය කර ගිණුම්ගත කළ යුතුය.
(ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළ ස්ථාවර තැන්පතු පොළී ආදායම රු.56,736,709 ක් වුවද, එය රු.58,216,559 ක් ලෙස රු.1,479,850 කින් වැඩියෙන් දැක්වීම නිසා වර්ෂයේ ලාභය එම අගයෙන් අධිගණනය වී තිබුණි.	අධිගණනය වූ අගය 2024/25 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිවැරදි කරන බව.	වර්ෂයට අදාළ පොළී ආදායම නිවැරදිව ගණනය කර ගිණුම්ගත කළ යුතුය.
(ඇ) දේපළ පිරිසිදු උපකරණ යටතේ දක්වා ඇති යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන පිරිවැය සඳහා සියයට 15 ක් වූ ක්ෂය අනුපාතය සියයට 15.4 ක් ලෙස ගෙන ක්ෂය ගණනය කිරීම හේතුවෙන් ක්ෂය වියදම රු.385,370 කින් වැඩියෙන් හා වත්කම් එම වටිනාකමින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	2024/25 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මෙම වරද නිවැරදි කරන බව.	ස්ථාවර වත්කම් ක්ෂය නිවැරදිව ගණනය කර ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

1.5.3 නොසැසඳූ පාලන ගිණුම් හෝ වාර්තා

විෂයය	මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව	අනුරූපී වාර්තා අනුව වටිනාකම	වෙනස	කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිර්දේශය
ආදායම් සංචිත හා වෙළඳ සහ වෙනත් ගෙවිය යුතු ශේෂ අගයන්ගේ එකතු වටිනාකම	රු. 561,805,418	රු. 562,363,442	රු. 558,024	මෙම වෙනස 2024/25 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල නිවැරදි කරන බව.		මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සඳහන් ශේෂ, අනුරූපී වාර්තාවල ශේෂ සමඟ ගැලපිය යුතුය.

1.5.4 අධිකාරී බලය නොලත් ගනුදෙනු

අධිකාරී බලය නොලත් ගනුදෙනු පිළිබඳ විස්තරය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
සමාගම 2022/2023 වර්ෂය සඳහා ස්ථීර නොවන සේවකයින් 191 කට රු.1,499,719 ක ප්‍රසාද දීමනාවක් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ ගෙවා තිබුණ ද ඊට අදාළ භාණ්ඩාගාර අනුමැතිය විගණනය වෙත ඉදිරිපත් නොවුණි.	වසර අවසාන ප්‍රසාද දීමනා ගෙවීමේදී ස්ථීර නොවන සේවකයන්ටද අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ඇතිව දීමනා ගෙවා ඇත. ජාතික ලුණු සමාගම නිෂ්පාදන සමාගමක් වන අතර සමාගමේ නිෂ්පාදනය සහ ලාභය ස්ථීර, කොන්ත්‍රාත්, අනියම් සහ සෘතුමය කාර්ය මණ්ඩලය විසින් උපයාගෙන ඇත. ප්‍රසාද දීමනාව ආරම්භයේ සිටම (2021) ස්ථීර, කොන්ත්‍රාත් හෝ සෘතුමය යන විෂමතාවලින් තොරව කම්කරුවන් සහ කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ අනුමැතියෙන් ගෙවා ඇති බව.	භාණ්ඩාගාර අනුමැතිය මත ස්ථීර නොවන සේවකයන්ට ප්‍රසාද දීමනා ගෙවිය යුතුය.

1.5.5 විගණනය සඳහා ලිඛිත සාක්ෂි නොවීම

විෂය	මුදල	නොසැපයූ විගණන සාක්ෂි	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
වියදම්	රු. 1,800,000	සමාගමේ ප්‍රධාන කාර්යාලය පවත්වාගෙන යන ගොඩනැගිල්ල සඳහා ගෙවිය යුතු කුලී ලෙස ගිණුම්වල පෙන්වා තිබූ වටිනාකම තහවුරු කිරීම සඳහා සාක්ෂි.	සමාගමේ ප්‍රධාන කාර්යාලය නාරහේන්පිට කර්මාන්ත රාජ්‍ය අමාත්‍යාංශ පරිශ්‍රයේ පිහිටා ඇත. කෙසේ වෙතත්, අප ආයතනය 2023/24 වර්ෂයේදී මුදල් අමාත්‍යාංශය යටතේ නැවත ගැසට් කරන ලදී. ඒ අනුව මෙම ප්‍රතිපාදන වෙන් කර ඇති බව.	ගෙවිය යුතු කුලී ප්‍රතිපාදනය සඳහා මූලික වූ සාක්ෂි විගණනයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

1.6 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2021 නොවැම්බර් 16 දිනැති අංක 01/2021 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛය මගින් හඳුන්වා දෙන ලද රජය සතු ව්‍යවසායන් සඳහා වන මෙහෙයුම් අත්පොතෙහි 6.6 ඡේදය	සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 2024 සැප්තැම්බර් 27 දින එනම් මාස 04 ක ප්‍රමාදයකින් පසු විගණනයට ඉදිරිපත් කරන ලද අතර මෙම වාර්තාවේ දිනය දක්වාම වාර්ෂික වාර්තාවේ කෙටුම්පතක් විගණනයට ඉදිරිපත් නොකරන ලදී.	මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේදී ලුණු ලේඛනයන්ගෙන් දත්ත ලබාගැනීමේ යම් ප්‍රමාදයක් සිදුවූ අතර එබැවින් නියමිත දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමට නොහැකි විය. ඉදිරි වර්ෂයේදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන නියමිත දිනට ඉදිරිපත් කිරීමට කටයුතු කරන බව.	නියමිත දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා වාර්ෂික වාර්තාවේ කෙටුම්පතක් විගණනයට ඉදිරිපත් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

(ආ)	2020 ජනවාරි 27 දිනැති අංක PED 01/2020 දරන මුදල්, ආර්ථික සහ ප්‍රතිපත්ති සංවර්ධන අමාත්‍යාංශ චක්‍රලේඛයේ 2 වන ඡේදය	ක්‍රියාකාරී අධ්‍යක්ෂකවරුන් නව බඳවා ගැනීම් ලෙස පත් නොකළ යුතු වුවද 2023 අප්‍රේල් 11 වන දින සිට සමාගමට විධායක අධ්‍යක්ෂකවරයකු බඳවාගෙන සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ රු.1,597,896ක් වැටුප් හා දීමනා ලෙස භාණ්ඩාගාර අනුමැතියකින් තොරව ගෙවා තිබුණි.	1982 අංක 17 දරන සමාගම් පනතේ 104 වගන්තිය ප්‍රකාරව ලුණු සමාගමේ උන්නතිය සඳහා සේවයේ අවශ්‍යතාවය මත භාණ්ඩාගාරය මගින් විධිමත්ව පත්කර ඇති අධ්‍යක්ෂවරුන් අතරින් එක් අයෙකු විධායක අධ්‍යක්ෂවරයෙකු ලෙස පත්කර ඇත. මෙම තනතුරු ලුණු සමාගමට තවදුරටත් අත්‍යාවශ්‍ය බව අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ මතය වන බව.	ක්‍රියාකාරී අධ්‍යක්ෂවරුන් බඳවා ගැනීම චක්‍රලේඛ ප්‍රකාරව සිදු කළ යුතුය.
(ඇ)	2022 දෙසැම්බර් 21 දිනැති අංක PED 08/2022 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛය	සේවකයින්ට ඉතිරි කර ගත් නිවාඩු මත දීමනා ගෙවීමේ දී රාජ්‍ය ව්‍යාපාරයේ සේවකයින්ට හිමි නිවාඩු 1954 අංක 19 දරන සාප්පු හා කාර්යාල සේවක පනතේ විධිවිධානයන්ට අනුකූල විය යුතු අතර එකී රාජ්‍ය ව්‍යාපාරය ප්‍රාග්ධන හා / හෝ පුනරාවර්තන වියදම් සඳහා මහා භාණ්ඩාගාරයෙන් අරමුදල් ලබා නොගත යුතුය. එසේ වුව ද එම කොන්දේසි වලට පටහැනිව වාර්ෂිකව සේවකයින්ට නිවාඩු 42 ක් ලබා දී තිබිය දී හා සමාගමට රු.මිලියන 100 ක ප්‍රාග්ධන ප්‍රදානයක් සමාලෝචිත වර්ෂයේ දී භාණ්ඩාගාරයෙන් ලබා දී තිබිය දී ඉතිරි කර ගත් නිවාඩු මත දීමනා ලෙස ස්ථිර නිලධාරීන් 59 ක් සඳහා රු. 764,073 ක් ගෙවා තිබුණි.	2022/23 වර්ෂයේදී සමාගමේ ලාභයෙන් රු. මිලියන 20 ක් සහ 2023/24 වර්ෂයේදී රු.මිලියන 100 ක් භාණ්ඩාගාරය වෙත ගෙවා ඇත. රු.මිලියන 58ක් 2022/23 වසර සඳහා ආදායම් බදු ලෙස ගෙවා ඇති අතර 2023/24 වසර සඳහා රුපියල් මිලියන 89ක් වෙන් කර ඇත. මෙම කරුණු සලකා බලා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ තීරණය මත සේවකයන්ට ගෙවීම් කර ඇත. එය බොහෝ කලකට පෙර සිට අඛණ්ඩව ගෙවා ඇත.	නිවාඩු මත දිරිදීමනා ගෙවීම චක්‍රලේඛ ප්‍රකාරව සිදු කළ යුතුය.
(ඈ)	2024 පෙබරවාරි 28 දිනැති අංක PED 01/2024 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛයේ 2 ඡේදය හා 2022	භාණ්ඩාගාර අනුමැතියකින් තොරව අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතියෙන් නිලධාරීන් 402 ක් සඳහා රු.28,510,500 ක පැමිණීමේ දීමනාවක් හා	කළමනාකරණය විසින් මේ සඳහා ප්‍රතිපත්තියක් සකස් කර 2023 පෙබරවාරි 03 දින රාජ්‍ය ව්‍යාපාර	චක්‍රලේඛ ප්‍රකාරව භාණ්ඩාගාර අනුමැතිය මත දීමනා ගෙවිය යුතුය.

අගෝස්තු 8 දිනැති අංක PED 04/2022 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛයේ 2.5 ඡේදය සභාපතිවරයාගේ නවාතැන් පහසුකම් සඳහා රු.339,643 ක වියදමක් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී දරා තිබුණි.

දෙපාර්තමේන්තුවේ අනුමැතිය සඳහා යොමු කර ඇත. අනුමැතිය ලැබෙන තෙක් පැමිණීමේ දිමනාව ගෙවීම සඳහා 2023 පෙබරවාරි මස අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා ගෙන ඇත.

අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය විසින් සභාපතිවරයාගේ නවාතැන් පහසුකම් සඳහා මසකට රු.65,000 ක උපරිම සීමාවකට යටත්ව ගෙවීමට අනුමැතිය ලබා දී ඇති බව

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.198,229,496 ක ලාභයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ ලාභය රු.134,806,255 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.63,423,241 ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. සමාලෝචිත වර්ෂයේදී විකුණුම් පිරිවැය රු.49,771,007 කින්, විකුණුම් හා පරිපාලන වියදම් රු.29,537,307 කින් හා ආදායම් බදු රු.31,187,712 කින් වැඩි වුවද, ලුණු විකුණුම් ආදායම රු.159,432,969 කින් වැඩි වීම හා ශුද්ධ මූල්‍ය ආදායම රු.14,330,563 කින් වැඩිවීම මෙම වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල පැවති යුධමය වාතාවරණය හේතුවෙන් කිලිනොච්චිය දිස්ත්‍රික්කයේ පවිලිප්පලෙ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයට අයත් කුරුන්වත්ත (අලිමංකඩ - උතුර) ලුණු ලේවායේ නිෂ්පාදන හා මෙහෙයුම් කටයුතු නවතා දමා තිබුණු අතර එම කටයුතු නැවත ආරම්භ කිරීම සඳහා 2017 දෙසැම්බර් 12 දින අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය ලැබී තිබුණි. ඒ අනුව 2022 ජූලි 21 දින රජයේ තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මෙම ඉඩම රු.205,000,000 කට තක්සේරු කර	අධිකරණයේ නීතිමය කටයුතු අවසන් වූ පසු නිෂ්පාදන කටයුතු කඩිනමින් ආරම්භ කරන බව.	නීතිමය කටයුතු කඩිනමින් අවසන් කර නිෂ්පාදන කටයුතු ආරම්භ කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගත යුතුය.

දීර්ඝකාලීන බදු ගිවිසුමක් මගින් සමාගම වෙත පවරා ගැනීම සඳහා උතුරු පළාත් ආණ්ඩුකාරවරයා වෙතින් ඉල්ලීම් කර තිබුණද සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විටත් පවරා දී නොතිබුණි. මේ හේතුවෙන් දේශීය ලුණු නිෂ්පාදනය ඉහළ නැංවීම තුළින් රටේ අවශ්‍යතාවය සඳහා ලුණු ආනයනය කිරීම අවම කිරීම සඳහා සුදුසු වපසරියක් මෙම ලේඛයේ පැවතිය ද එය තවදුරටත් නිශ්කාර්යව තබා තිබුණි.

(ආ) 2023/2024 වර්ෂයේ සමාගමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ප්‍රධාන අරමුණු 08 කට අදාළව උප-ක්‍රියාකාරකම් 30 කින් සමන්විත වී තිබුණු අතර ඉන් ක්‍රියාකාරකම් 7 ක ප්‍රගතිය සියයට 0 වූ අතර ක්‍රියාකාරකම් 5ක ප්‍රගතිය සියයට 20 ත් 50 ත් අතර පරාසයක පැවතුණි.

බොහෝ ක්‍රියාකාරකම් සැලසුම් කර තිබුණද ප්‍රමුඛතාවය ලබාදීම් සහ පවතින අයවැය ප්‍රමාණය මත ඇතැම් ක්‍රියාකාරකම් වසර මැද භාගයේදී අඩු කරන ලද බව.

ප්‍රායෝගික තත්ත්වයන් සලකා බලා සැලසුම් සකස් කළ යුතු අතර, සැලසුම් කළ පරිදි කාර්යයන් නිම කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

(ඇ) 2024 පෙබරවාරි 28 දින විගණනය විසින් අලිමංකඩ ලුණු ලේඛයේ සිදු කරන ලද තොග භෞතික පරීක්ෂාව අනුව ශේෂය හා එදිනට නිෂ්පාදන ලේඛන අනුව ශේෂය අතර රු.13,548,600ක වටිනාකමැති මෙට්‍රික් ටොන් 408.4ක (දළ වශයෙන්) තොග උණනාවයක් නිරීක්ෂණය විය.

මේ සම්බන්ධව විමර්ශන පවත්වා අදාළ සේවකයන්ට දඬුවම් ලබා දී ඇති අතර උණනාවය නිවැරදි කිරීමට පියවර ගෙන ඇති බව.

පවතින භෞතික තොගය හා එදිනට තොග ලේඛණයේ ශේෂය සැසඳීමේදී වෙනස්කම් ඇත්නම් ඒවාට අදාළ ගැලපීමද සිදු කළ යුතුය.